

ANTONI SUŁEK
Uniwersytet Warszawski

OSSOWSKI W ZIEMI WŁOSKIEJ

Stanisław Ossowski odwiedził Włochy dwukrotnie. Na przełomie 1922 i 1923 roku odbył starannie przygotowaną *le grand tour* przez Italię — od Sycylii do Wenecji. Owoce i ślady tej podróży są widoczne na stronach *U podstaw estetyki* i innych jego pism estetycznych, w listach do Marii Niedzwieckiej, wkrótce Ossowskiej, oraz w zachowanych notatkach w jego archiwum. W 1959 roku Ossowski wziął udział w IV Światowym Kongresie Socjologicznym w Stresie k. Mediolanu, wygłosił tam referat plenarny „Social conditions and consequences of social planning” i został wybrany wiceprezydentem ISA. Jeśli chodzi o obecność Ossowskiego w świecie języka włoskiego, to pojawił się on tam tylko raz, w 1966 roku, za sprawą przekładu *Struktury klasowej w społecznej świadomości*, dokonanego przez Benedetto Bravo, a opublikowanego przez znane wydawnictwo Einaudi.

Z uznaniem warto więc odnotować, że 2014 roku ukazała się we Włoszech książeczka Ossowskiego *Sulla patria e la nazione* (O oj-

czyźnie i narodzie), obmyślona i przygotowana przez (*a cura di*) Grzegorza J. Kaczyńskiego, a wydana przez Bonanno Editore, jako tom szósty serii *Idee sociali* projektu edytorskiego *Tascabili Bonanno*, w ramach którego wydaje się „kieszonkowe” edycje ważnych książek z wielu dziedzin humanistyki i nauk społecznych¹.

W obszernym, blisko czterdziestostronicowym wprowadzeniu Kaczyński przedstawia postać i dorobek Ossowskiego na tle socjologii polskiej, w zmieniającym się kontekście społecznym i politycznym i omawia jego koncepcje ojczyzny i narodu; odnosi je także do współczesnych i dzisiejszych idei i teorii w tej dziedzinie. Zrąb książeczki zawiera przekłady fragmentów następujących prac Ossowskiego: *Analiza socjologiczna pojęcia ojczyzny*, *Ziemia i naród*, *Wzory terytorialne ojczyzny w ideologii narodowej*, *Zbiorowość regionalna* (fragm. pracy *Zagadnienia więzi narodowej i więzi regionalnej na Śląsku Opolskim*), *Przemiany wzorów we współczesnej ideologii narodowej*, „Nieuświadomieni” członkowie grup ide-

Adres do korespondencji: suleka@is.uw.edu.pl

¹ Stanisław Ossowski, *Sulla patria e la nazione*, a cura di Grzegorz J. Kaczyński, Bonanno Editore, Acireale–Roma 2014, stron 147.

ologicznych (fragm. książki *O osobliwościach nauk społecznych*), *O patriotyzmie*; ostatnia z tych prac to studencki debiut Ossowskiego z 1917 roku. Grzegorz Kaczyński (wsparty przez żonę Ritę, tłumaczkę) przłożył wszystkie te teksty na język Danteo oraz opatrzył je przypisami, które pozwalają włoskiemu czytelnikowi zrozumieć ich kontekst i odniesienia.

Kilka słów o pomysłodawcy i redaktorze książeczki. Grzegorz Kaczyński (ur. 1943) jest absolwentem Akademii Teologii Katolickiej (teologia dla świeckich) oraz Uniwersytetu Warszawskiego (socjologia i afrykanistyka). Napisał u Józefa Chałasińskiego doktorat obronił na UW w 1976 roku (*Bunt i religia w Afryce Czarnej: z badań nad ruchami religijnymi w Zairze*, Ossolineum 1979), a w 1999 roku także uzyskał habilitację (*Czarny chrystianizm: ze studiów nad ruchami afrochrześcijańskimi*, PWN 1994). Od 1982 roku pracował na uczelniach wyższych na Sycylii, od 1997 roku był profesorem socjologii na Uniwersytecie w Katanii. Obecnie mieszka w Mediolanie, a wykłada na uniwersytecie w Szczecinie. Był wiceprezesem Związku Polaków we Włoszech.

Książka Ossowskiego jest tylko jedną z prac Kaczyńskiego przybliżających Włochom polską socjologię i myśl społeczną. W tej samej serii co *Sulla patria e la nazione* Kaczyński wydał zbiorek Floriana Znanięckiego *Conflitti fra nazioni* (2008) i Bronisława Malinowskiego *Sulla guerra* (2008). Opublikował też wybór prac Znanięckiego *Saggio sull'antagonismo sociale* (Armando, Roma 2008). Największym osiągnięciem Kaczyńskiego w zakresie popularyzacji polskiej myśli jest książka *Conoscenza come professione. La sociologia della conoscenza di Florian Znanięcki* (Wiedza jako zawód. Socjologia wiedzy Floriana Znanięckiego), wydana w Mediolanie (Einaudi) w 2000 roku, a w 2008 roku w przekładzie francuskim: *La connaissance comme profession. La démarche sociologique de Florian Znanięcki* (L'Harmattan, Paris). Wcześniej, w 1995 roku, Kaczyński opublikował książkę o wolności religijnej w myśli braci polskich (*La libertà religiosa nel pensiero dei Fratelli Polacchi*, Giappichelli, Torino 1995), pomniejszych artykułów o socjologii polskiej, zwłaszcza o metodzie biograficznej Znanięckiego nie wymieniam.

Dziękujemy!